

BIBLIOTHEQUE
MUSEE DES MONUMENTS
NATIONAUX

SI

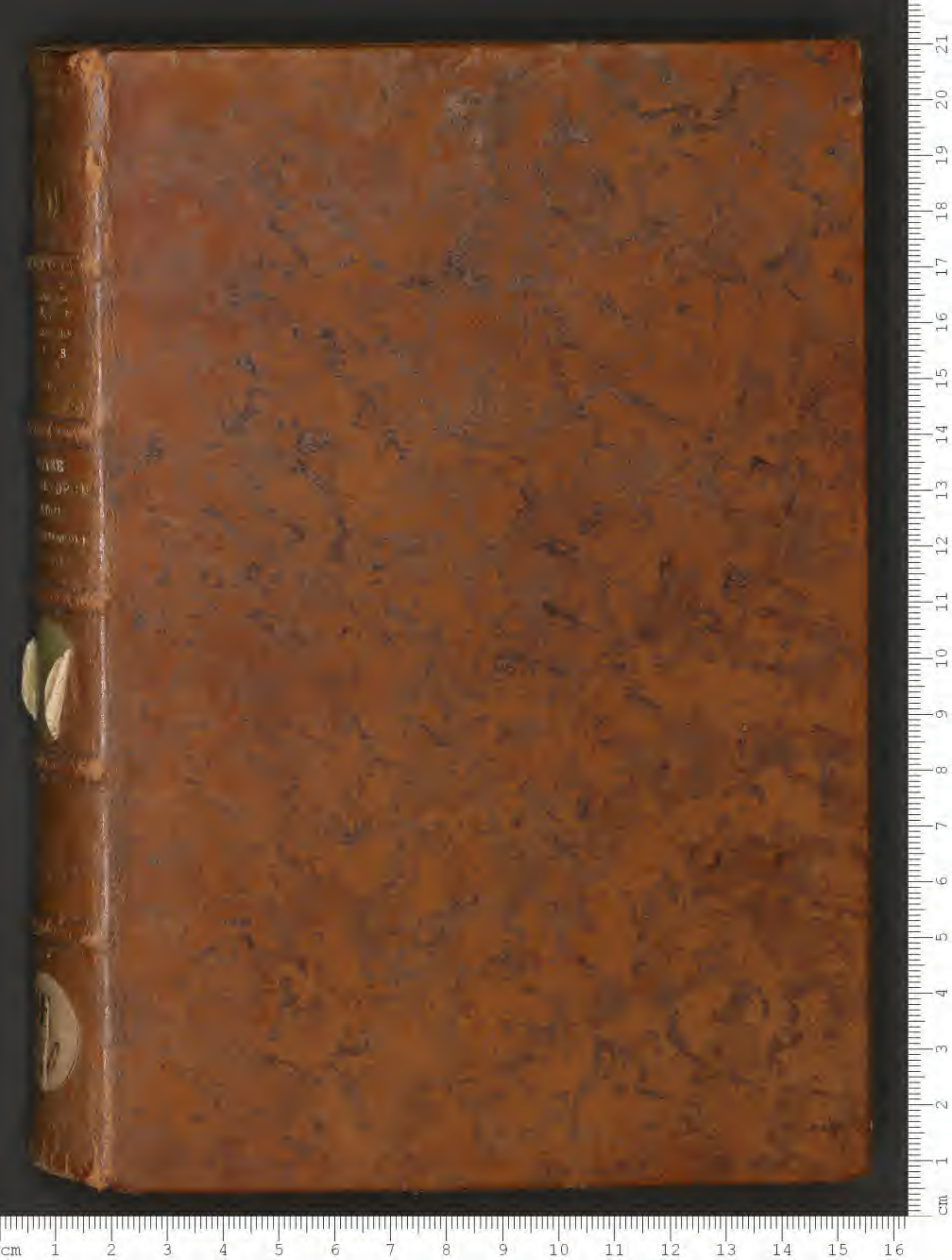
RECUEIL
DE LETTRES
ET DISCOURS
ADRESSES
A DIVERS
PERSONNAGES
XV-XVI. S.

LETTRE
DE CHRISTOPHE
COLOMB
DE INDIAS NOVI
INVENTIS

Ex Bibliothecâ
quam 16000 Voll. constantem
huic Abbatiaë S Genovesæ Paris.
Testamento legavit Car Maurit.
LE TELLIER Archiep. Remensis.
Obiit anno 1710.

La note 3 de ce recueil est la
seconde édition de la traduction
latine de la Lettre de Cocceius
relatant la découverte du Nouveau
Monde.

Elle a été imprimée par Stephanus
Planck, à Rome en 1493, et qui
a également imprimé la 1re édition
dans sa collection des textes
de la reine Isabelle.

Dans cette 1re édition, Planck a corrigé
cette édition, mais il n'a pas
de la même des deux éditions. Il est
noté le nom de son éditeur
Amos V. ...

Henry ...

3 juin 1892

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

in fidei yolkat p. 100 2a 6.
p. 100 p. 100 1030

P. 1. - Italie de 1522
 2. - id -
 3. - circa 1522
 4. -
 5. -
 6. -
 Date de 1522

Ces six premières pièces
 forment le f. 1er
 2e du vol. et
 sont toutes du XVIe.

Pièces incunables: n° 1(6) Dauphin 463 - Pellichet 4090
 2(7) - 416 - 3230
 3(8) - omis - omis
 (cf. 2 autr. de D. 480 - 5040 et une 4e de...
 DE XV. 351 p. 12.)
 4(9) Dauphin 718 - 3262
 5(10) - 465
 6(11) - 575
 7(12) - omis Pellichet omis
 (cf. DE XV. 351 p. 22) 667 - 1686
 8(13) Dauphin 710
 9(14) - omis - omis
 (cf. DE XV. 351 p. 22) 671 - 5019
 9⁺(15) - omis -
 (cf. DE XV. 351 p. 23) 569
 9⁺⁺(16) - omis
 (cf. DE XV. 351 p. 28) 673
 10(17) - 653
 11(18) - 605
 12-13(19) - 674 Pellichet 2048
 14(20) - omis
 (cf. DE XV. 351 p. 29) 712
 15(21) - 461 Pellichet 4816
 16(22) - 568 - 4438
 17(23) - 590 - 2836
 18(24) - omis mais sous le n°
 832 Dauphin est l'éc. [351] qui n'est
 pas la. et sous l'éc. 832 Dauphin est
 19(25) - 534
 20(26) - 792
 21(27) - 419 vol. 2 f. [351]?

T. S. V. P.

22 (28)	Daanou	713.
23 (29)	-	287
24 (30)	-	313
25 (31)	-	314
26 (32)	-	466
27 (33)	-	451

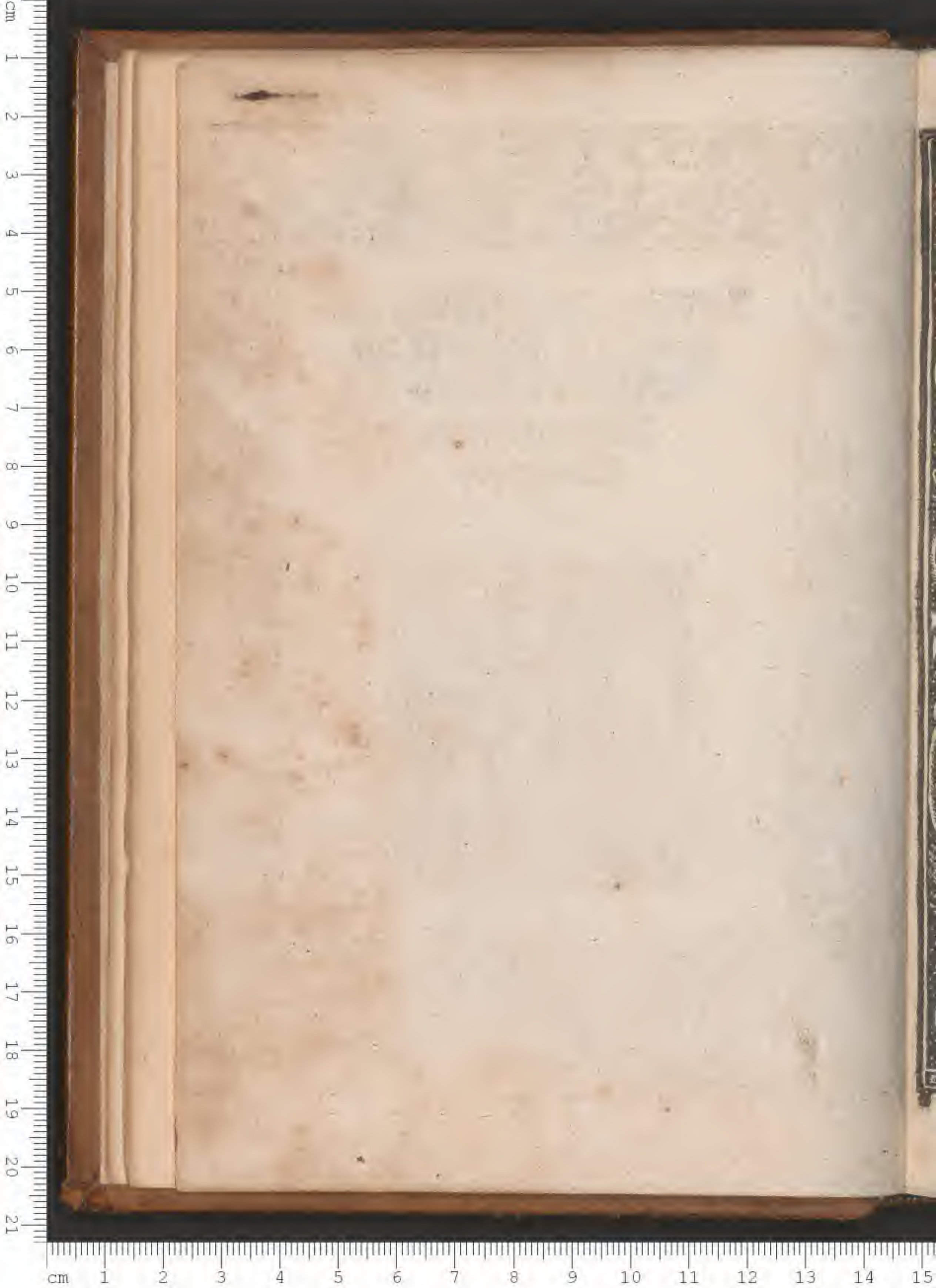
28 (34)	Dieu datie de	1523
29 (35)	-	1524
30 (36)	-	1521.

~~x~~ ~~511~~

(KY) 740

n. 9) Lettre de Chetophor Cabard

206
Rutilii Zenonis serui inutilis Iesu Christi Anti-
stitis sancti Marci pro Ferdinando Italo Rege ad glo-
riosissimum Alexandrum Sextum Pont. Summū
Oratio.

SI ex meo huc iudicio. P. Beatissime Ale-
xander Sexte Pont. Summe in cōspectu
pene diuino Beatitudinis tuæ & huius sa-
cro sanctissimæ sedis Apostolicæ dictu-
rus me contulissem: profecto nunc omni pauore mi-
hi liber animus conquiesceret. offenderem enim præ-
ter me unum alium neminem. Siquid in dicendo for-
tasse mea oratio parū disertī hominis & minus exer-
citati minusq; memoris per diuturnam ualitudinem
meam cōmitteret. Impresētia uero quam considero
præter imbecillitatem mearum uirū in maxime me-
diocri ingenio personam excellentissimā quā in di-
cendo sustinere tam repēte coactus sum nō possum
non nihil. B. P. in tanto illustrium doctissimorūq;
hominum consessu atq; ordine: & in tam celeberrī-
mo totiꝰ. R. P. Christianæ atq; adeo totius orbis ter-
rarum (ut ita dicam) theatro hoc eminentissimo non
contremiscere. Cogitandum siquidem mihi est. B. P.
non qua hic structura in dicendo uerborum aut ni-
tore utar sermonis: Nemini pfecto in huiuscemodi
munere amplissimo congratulandi summī istius ti-
bi Pontificatus: tuæq; Sanctitatis extollēdæ uel elin-
guī etiā penitus uerba locupletissima deesse possent

ita ultro atq; undiq; diuinarum laudum tuarū cam-
pus patentissimus argumētaq; uberrima interdican-
dum se offerunt. Mihi in dicendo accuratissime con-
quirendum est non quod me in tanta amplitudine
tua dicere delectaret. P. B. hominem tuæ beatitudi-
nis & huius sacrosanctissime sedis apostolicæ laudis
ac gloriæ ab ineunte ætate cupidissimum: sed dilige-
ntissime mihi suspiciendum quid Sanctitatem tuam
potius & hanc celsitudinem perbeate. S. apostolicæ
audire deceat: neq; item exponere Ferdinandi. R. in-
uicti nomine conueniat sacrosanctissimæ maiesta-
tis tuæ & huius almæ sedis apostolicæ filii certe q̄ ob-
seruantissimi. Quæ summa est eius animi constan-
tissima magnitudo: par omnibus in rebus prudētia
grauitas: modestia: humanitas & mansuetudo. Plusq;
insignis eadem hoc est uiuacissima & maxime ar-
dens Religio atq; in ipsum deum immortalem fla-
grantissimus cultus. Mirum itaq; & incredibile di-
ctu est: P. B. quanta Rex inclitus lætitia & q̄ nō uul-
gari gaudio sit perfusus pro mutua & antiqua beni-
uolentiā illa inoffensaq; familiaritate ac perdulci cō-
suetudine quæ inter uos pariter cum florente ætate &
cumulo honorum ad hunc usq; faustum tibi & for-
tunatum diem mirifice creuit: percepto statim nun-
tio declarationis Summi Pontificatus tui supremæq;

dignitatis. Eapropter Rex Religiosissimus hos ue-
nerabiles Præsules: hos excellentes & illustres uiros:
ac totius Regni sui primarios ciues & me postremo
Legatos ad Sanctitatem tuam q̄ celeriter fieri potu-
it per aduersam ualitudinem suam mittere studuit.
Qua quidem ornatissimæ legatiōi in quo magis fer-
uentissimi eius erga Sanctitatem tuam amoris luce-
ret publico testimonio splendor Federicum secundū
suum genitum Principem hunc illustrem præfecit
præclarissimis eius rebus gestis nunquam satis meo
iudicio laudatum uirum: cuius splendore modestiæ
ut tua Sanctitas nouit humanissimeq; integritatis a-
gresses remote & inimice & nationes & uerentur e-
gregie & diligunt nō uulgariter. Quam ob rem san-
ctissime Pontifex in ista tam sublimi celebritate at-
que culmine Summi Pontificatus tui ut tantum mu-
nus eius nomine beatitudinī tuæ congratularemur
Legati huc profecti sumus Antistes diuinæ totius
R. P. Christianæ.

¶ Præsul Sanctissime uniuersi generis humani no-
uum & mirabile sidus lumine incredibili micans ar-
dentissime religionis dulcissimeq; sanctimonie tue
iam pacē reuocās simul & introducēs in Rēp. Chri-
stianam ueluti ex longo quodam postliminio uene-
no squalentē funestissimorū bellorū ciuiliūq; discor-
diarū Impator & Rex unice Romanorū moderatorq;

terrarū in solio Christi iam nullius brachio aut gla
dio egens terreni hominis legionibus & armis coele
stibus hoc est pontificiis tonitruis atq; fulminibus
munitus gloriosissimeq; accinctus. Quem hodie ut
excellētissimo nobis munere diuino datū est in hoc
tanto ac tam celeberrimo beatorum fratrum tuorū
Reuerendissimorū Cardinalium sanctissimāq; apo
stolicæ huins sedis concilio in celsitudine ista sacro
sanctissima maiestatis tuæ atq; sceptri sedētem uicē
gerentē xpī rerū oīm cōditoris redēptoris saluatoris
foelicitatorisq; nrī oīm dei optimi Max. Vicariū ue
rissimū: uicariū integerrimū: uicariū sacrosctissimū:
ducē populi xpīani uigilātissimū pastore atq; patrē
totius humani generis indulgentissimum brachiis
apertis ac deuotissimis animis salutamus contem
plamur suscipimus ueneramur atq; ad sacratissimos
pedes tuos ex Christi amore dei Optimi Max. pro
cumbentes quanta possumus reuerētia atq; cultu in
tua mortalitate ipsum deū immortalem contuentes
adoramus qui te populo xpīano conseruādo iamdiu
procellis & tempestate per diuturna publicorū odio
rum intestinarumq; simultatum periclitanti & pe
ne inclinato clam pereuntium seculorū prouidentissi
me præfecit ut non ab re. B. P. Alexandri tibi faustū
& præclarum nomen totius orientis uictoriis nobi
lissimis: optimisq; spoliis ornatissimū perditissimis
cætera temporibus nostris nutu dei cuius iniussu ni

hil fit feruatum putem. Suscipe igitur tu nunc. P. S.
munera atq; uota supplicia Regis integerrimi defe-
cati animi eiusq; ardentissimæ in te colendo uolunta-
tis simul & sempiternæ de more maiorum obedien-
tie perpetuæq; obseruantia in sacrosanctissimâ hâc
apostolicam sedem flagrantissimâ eius amoris ac fi-
dei æternæ immortalia monumenta: quæ oia nos bea-
titudinî tuæ eius nomine gloriosissime Pont. q̄ pie
atq; caste possumus offerimus & litamus in scde ista
mundissima immobili: & uelut ara diuina ac loco acce-
ptissimo ipsi deo immortalî sanguine Iesu xpî filiî
eius & cruore innocentissimo adhuc nostris scelerî-
bus mortalium undiq; profluente tepenti & maden-
te hæc oia desuper eodem ipso deo immortalî pientissi-
mis & iustissimis oculis cum toto exercitu & classe
beatorum totaq; cœlesti uictrici & triumphanti illa mi-
litia supernorum accolarum prouidentissime inspectâ
te. Quod reliquū est existimo Pōt. Beatissime opus
nunc nō esse morari ulterius Sanctitatem tuam in
cōmemorandis innumerabilib⁹ beatitudinis tue lau-
dibus aut in recensenda Regis serenissimi erga maie-
statem tuam incolumi obseruantia & in hanc sapien-
tissimâ sedem ap̄licam uetere & antiqua mente præ-
sentiq; animo. Cumulus nāq; amplissimarū laudum
tuarum. B. P. eiusmodi est ut uix ille quidem orōne
cuiusq; p̄stringi possint si eas & sanctus pudor tuus
& honestas spectādę uerecūdię corā explicari aliquo

modo pateret ita sancte ac fortiter per septē & trigin-
ta fere annos in militiā hac xpī primarius Cardinalis
in maximis semper gerendis rebus optimus quidem
athleta te exercuisti ut gloriosissimū Calixtū Sum-
mū Pont. auunculum tuum optime cōsulendo atq;
agendo praeclarius tanq̃ in speculo quodā rarissimae
integritatis tuae in omni genere laudis representare
& excellere mirifice uidearis. Illud uero qđ ad Regē
probissimū attinet nō tā eius uerba grauissimi hoīs
q̃ facta maxime egregia magnificentissimi principis
testatum p̃ntibus & posteris quoties res tulit in su-
sceptione amantissime oīum laborū pro tuenda & il-
lustrāda maiestate diuini cultus sanctissimaq; hui9
sedis aplice conseruādo splendore laudatissime reli-
querūt. Hoc profecto ipm est qđ nunc Opt. Rex
instituti excellentis & antiq̃ moris cū maiorū oīum
illustriū suorū tum uł cū primus diui Alfonsi Regis
parris sanctissimi p̃ntisq; desiderii sui optie memor
pollicet & spondet in hoc ipso munere oblatę & prę-
stitae Sanctitati tuae sempiternę obediētiae pietatis re-
uerentiae atq; amoris summi erga te sui nō solū for-
tunas: quod certe in donis humanis minimū semper
fuit munus sapientibus q̃tum in terris quodcūq; lu-
cet fragile atq; caducū est breuiq; cū ipsa umbra inte-
ritur: sed cum amplexu oīm periculorū expositōneq;
florētis regni labores uniuersos ingenuus industriā
operā studium atq; curā terra mariq; quantum eius

tulerint vires maritimo terrestrique exercitu : se de-
mū ex xpī amore & obseruantia dei Opt. Max. nul-
lius alterius. ergo prius sibi liberisq; suis q̄ beatitudi-
ni tuæ ecclesiasticæq; maiestati excolēdæ esse unq̄ de-
futuræ. Et qñ oportuerit pro amplificando numine
diuini cultus: itē sacrosanctissimæ huius Ro. ec. prin-
cipis dei decreto & Regiæ gentiū tuæ beatitudinis
& hui⁹ aplice sedis bono q̄te ac maiestate vobis cō-
seruanda atq; augēda aduersus quoscunq; sc̄tā & ui-
etricia arma cape. ¶ Hæc sunt sanctissime Summe
Pont. quare ad beatitudinē tuā legati missi sumus q̄
hæc ad. S. tuæ pedes exponerem⁹ id Beatissime Pōt.
qd si minus elegāter licuit p angustias tpm: at certe
qd nobis supest liberæ perq̄ obseruatissime pegimus
Proinde obsecramus & obtestamur beatitudinē tuā
& sacrosanctā hanc aplicam sedē plenī pfecto spei fe-
renitatē intuentes sacerrimī cōspectus urī eo aio atq;
ea beniuolentia munera hæc Regia suscipiatis qua
ip̄e Rex pstantissimus ardētissima obseruantia & in
sc̄tām urām auctoritatē excellentissima pietate ante
ipsius xpī oculos equissimī iudicis archana oīa secre-
tiora cordiū mortaliū perscrutātis sacrificia hæc sua
sanctitati tuę sempiternæ oblatę & prestitę obedien-
tię nostris expiatis manibus atq; ore dicatissimo be-
atitudini tuę ac celsitudini sacrosanctissime hui⁹ se-
dis aplice duce & bene iuuante deo amantissime &
maxime reuerenter obsignauit misit & obtulit.

Finis.

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

